

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามขั้นตอนการปรึกษาเพื่อการตรวจหาเชื้อเอชไอวี
ในผู้ป่วยวัณโรค ของเจ้าหน้าที่งานวัณโรค โรงพยาบาลของรัฐ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)
สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ.2553

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล
Copyright by Mahidol University

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามขั้นตอนการปรึกษาเพื่อการตรวจหาเชื้อเอชไอวีในผู้ป่วยวัณโรคของเจ้าหน้าที่งานวัณโรคโรงพยาบาลของรัฐ

FACTORS RELATED TO HUMAN IMMUNODEFICIENCY VIRUS COUNSELING OF TUBERCULOSIS PERSONNEL WORKING AT GOVERNMENT HOSPITALS IN THAILAND

สุรัสวดี กลิ่นชื่น 4736290 PHPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ประสิทธิ์ ธีระพันธ์ Ph.D., สุปรียา ตันสกุล ค.ศ., มณีรัตน์ ชีระวิวัฒน์ Ph.D.

บทคัดย่อ

การให้บริการปรึกษาผู้ป่วยวัณโรคเพื่อการตรวจการติดเชื้อเอชไอวี เป็นมาตรการในการควบคุมปัญหาวัณโรคและเอดส์ ซึ่งการวิจัยเชิงสำรวจเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถทำนายพฤติกรรมปฏิบัติตามขั้นตอนการปรึกษาเพื่อการตรวจหาเชื้อเอชไอวีของเจ้าหน้าที่งานวัณโรค ประกอบด้วย คุณลักษณะทางประชากรและสังคม คุณลักษณะและบุคลิกภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการให้การศึกษา เจตคติต่อการปรึกษา สิ่งแวดล้อมด้านองค์กร และแรงสนับสนุนด้านจิตใจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือเจ้าหน้าที่งานวัณโรคที่ทำงานในโรงพยาบาลของรัฐสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 293 คนที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายและใช้แบบสอบถามซึ่งผ่านการพัฒนาให้มีความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือตามหลักวิชาการ โดยพบว่ามีค่าความเที่ยงของกลุ่มตัวแปรจิตวิทยาอยู่ระหว่าง 0.71–0.91 เก็บข้อมูลด้วยการส่งไปรษณีย์และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคส์แควร์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิธีการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุขั้นตอน

ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามขั้นตอนการปรึกษาเพื่อการตรวจหาเชื้อเอชไอวี ในผู้ป่วยวัณโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และการได้รับการอบรมพัฒนาด้านการปรึกษาในช่วงเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ในขณะที่ปัจจัยจำนวนผู้รับการปรึกษาในแต่ละเดือน การรับรู้ความสามารถของตนเองในการให้การศึกษา สิ่งแวดล้อมด้านองค์กร คุณลักษณะและบุคลิกภาพ และแรงสนับสนุนด้านจิตใจในการให้การปรึกษามีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามขั้นตอนการปรึกษาเพื่อการตรวจหาเชื้อเอชไอวี ในผู้ป่วยวัณโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 สำหรับปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมปฏิบัติตามขั้นตอนการปรึกษาเพื่อการตรวจหาเชื้อเอชไอวีในผู้ป่วยวัณโรค ประกอบด้วย ปัจจัยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการให้การศึกษา สิ่งแวดล้อมด้านองค์กร และตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ และพยาบาลเทคนิค ซึ่งสามารถทำนายได้ร้อยละ 43.5

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือควรมีการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ได้รับการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตน ในด้านการให้การศึกษาอย่างต่อเนื่อง การสร้างเครือข่ายและส่งเสริมการสร้างระบบการปรึกษาในหน่วยงานเพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มผู้ทำงานที่รับผิดชอบเรื่องเดียวกัน และควรศึกษาเพิ่มเติมเชิงคุณภาพด้านปัญหาหรืออุปสรรค และการทดลองพัฒนารูปแบบกิจกรรมในการอบรมการให้การศึกษาและปัญหาของผู้ป่วยวัณโรคเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของการให้การศึกษา

คำสำคัญ: การปฏิบัติตามขั้นตอนการปรึกษาเพื่อการตรวจหาเชื้อเอชไอวี / เจ้าหน้าที่งานวัณโรค / วัณโรค

FACTORS RELATED TO HUMAN IMMUNODEFICIENCY VIRUS COUNSELING OF TUBERCULOSIS PERSONNEL WORKING AT GOVERNMENT HOSPITALS IN THAILAND**SURATSAWADEE KLINCHAN 4736290 PPH/M****M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH EDUCATION AND BEHAVIORAL SCIENCE****THESIS ADVISORY COMMITTEE: PRASIT LEERAPAN, Ph.D., SUPREEYA TANSAKUL, Ph.D., MANIRAT THERAWIWAT, Ph.D.****ABSTRACT**

Human Immunodeficiency virus (HIV) counseling and testing among tuberculosis (TB) patients is a TB/HIV control strategy. This cross-sectional study aimed to identify factors related to HIV counseling and the effect of those related factors on the completeness of the HIV counseling process among staff in TB clinics. The study sample came from staff working at TB clinics in government hospitals in Thailand and were selected with a stratified sampling method. Self-administered questionnaires, which were academically tested for correctness and reliability (Chronback alpha = 0.71–0.91), were sent to study subjects by postal mail. The data were calculated and analyzed by using percentage, arithmetic mean, standard deviation, the Chi-square test, and multiple regression analysis.

In the 293 study subjects, it was found that the factors of years of work and attending the training course for counseling in the past year were significantly associated with the completeness of HIV counseling procedure ($P < 0.05$). Also the number of monthly counselees, perceived self-efficacy in HIV counseling, working environment, characteristics and personality, and psycho-supporting factors were strongly associated with completing the process of HIV counseling ($P < 0.001$). The results showed that the composition of perception of self-efficacy in HIV counseling, working atmosphere, and being registered and trained as a nurse can predict the completeness of the HIV counseling procedure at a predictability rate of 43.5%.

The findings of this study emphasized that counseling staff in TB clinics should be continually provided with a training program for the acquisition of perceived self-efficacy in HIV counseling. They should be encouraged to construct a network among relevant personnel and counseling system in their working unit. However, A qualitative study should be conducted to determine the problems and obstacles of the completeness of HIV counseling procedures and to determine the problem of TB patients in order to improve HIV counseling and testing.

KEY WORDS: HIV COUNSELING / TUBERCULOSIS / GOVERNMENT HOSPITALS

121 pages